

УДК 658.5

Наталія Бараннікова, Наталія Шведа

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ІННОВАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Nataliia Barannikova, Nataliia Shveda

INNOVATION AS A TOOL OF CRISIS MANAGEMENT IN TERMS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Довготривалий і сталий розвиток підприємств є однією з основних проблем ринкової економіки. Зміни в ринковому середовищі вимагають створення адекватного механізму управління, за допомогою якого можна підвищити ефективність виробництва.

Інноваційна діяльність є одним із заходів по виведенню підприємства з кризи і більшою мірою, ніж інші напрямки підприємницької діяльності, пов'язана з ризиком. Наукові дослідження, дослідно-конструкторські та технічні розробки, інноваційні, фінансові, комерційні та виробничі заходи підпорядковані одній меті – створення і впровадження інновацій. Сталий розвиток підприємств, як показує досвід успішних компаній, забезпечується на основі збалансованої комбінації інновацій.

Система інноваційного управління повинна бути спрямована на формування ефективної політики нововведень, що дозволяє функціонувати, уникаючи кризових ситуацій і займати лідируючі позиції [1, с. 240].

Антикризова програма підприємства є центральною ланкою антикризового управління, яка пов'язує його мету і систему цілей, способи їх досягнення із завданням виходу з нестабільного положення і забезпечення подальшого динамічного розвитку суб'єкта господарювання. Застосування антикризової програми передбачає систематичне використання таких додаткових інструментів, що забезпечують цілеспрямованість інновацій, як інвестиційна і маркетингова політика [2, с. 173-174].

В антикризовому управлінні можна використовувати такі види інновацій: процесні, продуктові, аллокаційні.

До процесних інновацій відносяться нововведення у взаємодії підприємства з зовнішнім середовищем, процеси управління рухом матеріальних запасів, грошових коштів на підприємстві, загальним менеджментом, а також технологічними процесами випуску продукції.

Продуктові інновації полягають у виборі й освоєнні нових видів діяльності, продуктів. Для їх реалізації підприємству потрібне попереднє розроблення нового продукту та технології його випуску. Такі інновації можуть бути реалізовані власними силами підприємства чи шляхом замовлення у виробника.

Аллокаційні інновації полягають в різних схемах реорганізації підприємства, перерозподілі (реструктуризації) матеріальних, фінансових і нематеріальних активів підприємства, перерозподілі відповідальності працівників підприємства. Такі нововведення є найдорожчими і найскладнішими в реалізації, які повільно окупаються. Від них можна очікувати як високого і тривалого ефекту, так і радикального всеохоплюючого провалу [3, с. 157-158].

Концептуальною основою забезпечення стабільності функціонування підприємств в умовах динамічного економічного середовища, що несе ризики виникнення кризових явищ, має стати науково обґрунтована інноваційна стратегія підприємства, що закладається в основу майбутньої антикризової програми.

До основних ознак інноваційної стратегії відносяться:

- 1) стратегія передбачає створення нового або поліпшення існуючого товару, роботи або послуги;
- 2) базується на результатах НДДКР;
- 3) враховує можливість змін у навколишньому середовищі;
- 4) передбачає комерціалізацію інновацій;
- 5) орієнтована на зростання інноваційного потенціалу організації;
- 6) зумовлює створення нового конкурентного простору [4, с. 130-131].

Однак, перш ніж вибрати ту чи іншу інноваційну стратегію, необхідно оцінити та проаналізувати як поточну готовність підприємства до впровадження інновацій, так і прогнозовану ефективність освоєння підприємством нововведень, тобто величину інноваційного потенціалу.

Антикризове управління, що ґрунтується на інноваційних перетвореннях, є економічно, соціально та фінансово ефективнішим способом подолання збитків порівняно з економією витрат і має бути вирішальним у забезпеченні беззбиткового функціонування підприємств [5, с. 81-82].

Політика антикризового управління, яка орієнтована на подолання кризових ситуацій та запобігання їх появі у майбутньому, повинна передбачати такі заходи як: постійне здійснення моніторингу фінансового стану підприємства з метою вчасного виявлення кризових явищ; використання найбільш дієвих заходів із фінансової стабілізації підприємства; вдосконалення управління фінансами на основі комплексу інноваційних заходів; впровадження або активізацію вже існуючих інноваційних процесів в усіх напрямках господарської діяльності підприємства, таких як:

- впровадження нових методів виробництва;
- виробництво нових, вдосконалених продуктів;
- вихід на нові ринки збуту продукції;
- проведення реорганізації системи управління підприємством;
- розширення кола джерел фінансування підприємств [2, с. 179-180].

Задля уникнення загрози втрати конкурентоспроможності підприємства і виникнення кризової ситуації, яка у найгіршому своєму прояві загрожує банкрутством, необхідно постійно оновлювати продукцію і виробництво. Будь-яке підприємство, що хоче вижити в умовах ринку, зобов'язане мати в розпорядженні механізм відновлення і володіти процедурами інноваційного управління.

Список використаних джерел:

1. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством [Текст]: Навч. посібник. вид. 2-ге, виправл. і доп./ В.О. Василенко // Київ: Центр навчальної літератури – 2005. – 504 с.
2. Шилова О.Ю. Розроблення антикризової програми підприємства в умовах інноваційного шляху розвитку [Текст]: / О.Ю. Шилова // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. - № 4. – 340 с.
3. Валдайцев С.В. Антикризове управління на основі інновацій [Текст]: Навч. посібник / С.В. Валдайцев // Спб.: Вид. С.-Петербургу інс-ту – 2001. – 232 с.
4. Кудненко А.В., Мороз Н.В. Використання інноваційної стратегії в системі антикризового управління підприємством [Текст]: / А.В. Кудненко, Н.В. Мороз // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2012. - № 3(15). – 245 с.
5. Терещенко О.А. Антикризовий фінансовий менеджмент [Текст]: / О.А. Терещенко // Ринок цінних паперів: Вісник Держ. комісії з цінних паперів та фондового ринку. – 2004.– №9. – 280 с.